

**הורים שותפים
תפיסה מקצועית | תורה מקצועית
עבודה עם משפחות ילדים בפניםיה**

חברי צוות ההיגיון 2012-2017

פנינה פקר - יו"ר צוות ההיגיון, "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"
ヨシ・וקניין - מפקח פנימיות ארצי, שרותILD ונווער משרד הרווחה
אסתי מרכוביץ' - מפקחת ארצית איתור והגנה ילדים בסיכון, תכניות הורות, שרותILD ונווער משרד הרווחה
מליסה הארון גופר - מפקחת פנימיות ארצית, שרותILD ונווער משרד הרווחה
שרית וייל - מנהלת תוכניות, תחום משפחה, ג'ינט אשלים
דבורה חייה יוסף - רכזת פרויקטים מפעלים מיוחדים, קרנות הביטוח הלאומי
ירון ברاؤן - מנכ"ל "ילדים בסיכון" המועצה ליד החוסה
עדנה גלבזקי - סמנכ"ל תוכן, "ילדים בסיכון" המועצה ליד החוסה"
צביקה הייזליך - חבר ועד הנהל, "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"
בתיה אולחובסקי - מפקחת פנימיות מחוז ת"א והמרכז, שרותILD ונווער משרד הרווחה
רינה חסילביץ' - מפקחת קהילה מחוז ת"א והמרכז, שרותILD ונווער משרד הרווחה
אתי טל - מפקחת פנימיות מחוז ת"א והמרכז, שרותILD ונווער משרד הרווחה
מייכל חפץ - מפקחת פנימיות מחוז ירושלים, שרותILD ונווער משרד הרווחה
אייטה רון - אחראית תחום לימודיים ומנחת הורים, פנימיות אחותה שרה
שמעואל רון - מנהל פנימיות אחותה שרה
איציק אלמקיס - מנכ"ל פנימיות בית ספר למלאכה חב"ד קריית מלאכי
מייכל נחמני - ראש צוות טיפול, בפר הנוער הדסים
אורית ארנון - מנהלת פנימיות ת"א
תמר נתן-אזורלי - רכזת תחום משפחה, "ילדים בסיכון" – המועצה ליד החוסה".
רביטל ברנד - ראש תחום משפחה, "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"

כתביה: פנינה פקר - "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"

רביטל ברנד - "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"

עריכה והבניתה הידעת המקצועית: ד"ר מורה לוי, ROM Knowledgeware

יעוץ: פרופ' שמעון שפירו, "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"

עיצוב גרפי: רחל ויס, "ילדים בסיכון" - המועצה ליד החוסה"

תוכן העניינים

4	הקדמה
5	חלק א: מסמך תפיסה מקצועית
10	חלק ב: תורה מקצועית
10	- מבוא
11	- מודל
12	התארגנות מערכית של הפנימיה
12	תשתיות
12	- הנהלת התפיסה
12	- נוהלים
13	שגרות עבודה
14	- קליטה
17	- חי יום יום ואירועים
23	- התחום הטיפול
25	- התחום הלימוד
26	- התחום הבריאות
26	- עבודה משותפת עם הקהילה
27	תכנית אישית לילד ומשפחה בפנימיה
27	- מיפוי משפחתי
28	- שיתוף הורים בתכנית החינוכית-טיפולית של הילד
28	- הגברת מעורבות הורים בתחום השונים בח'ילך
29	ארגון כלים
31	- טופס דו"ח הורה
32	- קבוצת הורים וילדים – משותפת לפנימיה ולקהילה
33	- קבוצה להורי הילדים החדשים
35	- קבוצה המורכבת ממספר דידות הורה וילד
36	- חופשה משפחתיות
37	- טופס מיפוי משפחתי

הקדמה

תחום "הורם שותפים" עוסק בקידום מעורבות ושותפות הורים בחו"ל לצדיהם השווים בפניםיות. תוכנית שותפים מנהל שירותי חברתיים ואישיים- אגף בכיר משפחות ילדים ונוער בקהילה ואגף בכיר משפה הילד/נער חוץ ביתו והשומות מיוחדות, משרד הרווחה והבטיחון החברתי, הקרן למפעלים מיוחדים - קרנות הביטוח הלאומי, ג'ינט אשלים ועמותת "ילדים בסיכון" - המועצה לילדים החוסה".

את התוכנית ליווה צוות היגי בשותפות נציג פנימיות, קהילה והגופים השותפים.

מסמך זה מציע מודל עבודה מערכתי לשותפות ומעורבות של הורים ומשפחות המבוסס על תפיסת עולם מקצועית, תיאורטיבית ומעשית.

מודל העבודה פותח ויושם בתחילת בתכנית "פילוט" בהובלת "ילדים בסיכון" במספר פנימיות ובהמשך התווסף צלע משמעותית הנוגעת בנושאים הקשורים לעבודה המשותפת של הקהילה, הפנים והמשפחה. עם סיום שלב הפילוט, עודכן המודל וכותבה תורה הפעלה.

המודל כולל הערות ישירה עם הילד ועם המשפחה, ושימת דגש על עבודה אינטנסיבית עם הצוות הטיפולי, החינוכי והמנהלי בפניםיה ובמחלקה לשירותים חברתיים כמפתח לשינוי. העבודה כוללת הכשרה, הדרכה והשתלמות צוותן כרך ששותפות הורים מהוות חלק מתפיסה העבודה והפרקטיקה היומיומית.

במסגרת כתיבת מדיניות אף בכיר משפה הילד/נער חוץ ביתו והשומות מיוחדות, הוחלט לאמץ את תוכנית "הורם שותפים" ולבסס אותה במסגרת מסמך מדיניות האגף(2019), בנהלי העבודה בפניםיות, בהגדרות תפקיד ייעודיות במסגרת הרפורמה בפניםיות ובפיתוח תכניות הכשרה והדרכה לצוות הפנים. האגף ימשיך לאסוף את הצריכים בתחום העבודה עם המשפחות ויפתח מענים נוספים בהתאם לסוגיות מורכבות ומאתגרות העולות מהשיטה.

מסמך תפיסה מקצועית

רקע והגדרות

ילדים זוקקים להוריהם. להורים תפקיד חשוב בהתפתחות הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית התקינה של ילדיהם, בנוסף לדאגה להיבטים כלכליים ורפואיים של חייהם (Ashley, 2005; Geurts et al. 1990). על כן, יש לעשות כל מאמץ להשאיר ילדים בחיק משפחתם ובקהילה.

לעתים, אם הנسبות מחייבות, הילד יצא מביתו. במקרים אלה הפנימייה משמשת במסגרת זמינה להשמה חז' ביתית, לרוב ללא ניתוק הילד מביתו, הוריו ומשפחתו. גם בעת שהותם בפנימייה, הילדים שבים לביתם בשבות, חגים וחופשות. צוות הפנימייה והקהילה סביר הילד ומשפחתו צריכים לעשות כל מאמץ לשמו, לשיקם ולתמוך בקשר זה עד שובו של הילד הביתה.

בשנים האחרונות, סוגיות השותפות עם הורים לילדים זוכה לעניין גובר בקרב אנשי המקצוע. מוגמה זו משקפת תהליך שינוי הכלול יותר על עמדה שיפוטית כלפי ההורים לטובות גישה המבירה בנסיבות החיים הקשות עמן הם מתמודדים, ובמנחים התרבותיים, הכלכליים והחברתיים התורמים למצב זה. לצד המוגמה הגוברת להימנע מהשמה חז' ביתית - במיוחד בגין צער - כמו גם ההכרה הגוברת בזכויותיהם של הורים, יצירת שותפות בין הורים לבין אנשי מקצועי נטפסת במועילה לילדים, להורים ולחברה. אנשי מקצועי שואפים יותר ויותר לשתף הורים בהחלטות הנוגעות לילדים, לשיער להורים לקחת אחריות על הטיפול בילדים, במקומם לספק בעצמם את הטיפול ולשטוף את ההורם בתהילך התכנון וההקמה של שירותים המיעדים לענות על צורכיהם וצורכי ילדיהם (Ribak, 2009).

לעתים, אנשי מקצועי הפעלים עם ילדים במצוקה מתקשים לראות בהורים שותפים לעשייה. במקום זאת, הורים נתפסים כמו שפגוו בילדים או לא הצליחו להעניק להם סביבה בטוחה ומוגנת. אלא שגם הורים מרגשים פגועים, חושדים וכועסים. בטור מציאות מורכבת זו, המספקת נקודות פתיחה לא פשוטה, علينا ליציר מרחב בטוח עבור ההורם ולגייס אותם כשותפים המעורבים בח' הילד. כדי ליצור מרחב משותף זה علينا לבחון מחדש ערכיהם, תפיסות מקצועיות, דרכי פעולה ומבנים ארגוניים קיימים.

באופן טבעי, באשר ילדים מתחנכים בפנימיות פוחתת במידה רבה מעורבותם של הורים. הריחוק הגיאוגרפי, משבר הפרידה, ותחושים האשמה והכישלון של הורים גורמים לערעוור ופגעה בקשר בינם לבין הילד (Bruckbier, Sanchirico & Jablonks, 2000; 2003). עם זאת, הספרות המחקרית בתחום מראה כי מעורבות ההורם והקשר עם ילדיהם חשובים מאוד דווקא במהלך השהות בפנימייה (Durrant, 1993).

חיזוק הקשר בין הורים לילדים תורם למספר מטרות:

1. יצירת תחושת זהות ושיכوت למשפחה.
2. התפתחות רגשית תקינה של הילד.
3. תפוקדו התקין של הילד בפנימייה, השתלבותו והישגיו במסגרת החדשה (עטר-שורץ, 2010).
4. יצירת אפשרות לעובדה משותפת של צוות הפנימייה עם הורים (Spencer, 2010).
5. הגדלת הסיכון של חזרת הילד מהפנימייה לאחריות הוריו.

מדיניות משרד הרווחה קובעת כי "ילד הנמצא בטיפול חז' ביתי ממשיך להיות חלק משפחתו ושיך לה". יש לעשות הכול כדי ליצור את התנאים המאפשרים את החזרתו לחיק משפחתו. ההחלה לסייע חז' ביתי מחיבור אפוא קביעת תכנית טיפולית לילדים ומשפחתו, במטרה לשיקם ולאחד את בני המשפחה מחדש, ככל שהדבר ניתן" (הוראת תע"ס מס' 8.17, 1994). אי לכך, תכנית הכוללת הוצאה שלILD מחו"ז לבתו חייבות להישען על מעורבות ושיתוף ההורם.

dagש נוסף במדיניות הוא: "הגברת השותפות של ההורים בחיה ילדיהם במהלך שהותם בפניםיה והגברת מעורבותם בחיה הפניםיה. יצירת שותפות בין הורים לבין אנשי המקרה וחזקת הקשר בין הורים לילדים חינוכיים להתקנתם התקינה של הילדים" (מתוך מסמך מדיניות האגף החוץ ביתי 2019) באופן סדר ואחד, על מנת שככל חניך באשר הוא יקבל מעטפת טיפולית חינוכית המכירה בשותפות הוריו בערך ליבת בעבודת הפניםיה.

מטרות תכנית "הורים שותפים"

- פיתוח מודל יישומי לשיתוף ומעורבות משפחות הילדים בחיהם במהלך שהותם בפניםיה.
- חזק הקשר בין הילד ומשפחתו.
- הגברת מעורבות הורים, מתוך הדגשת השותפות בחיה ילדיהם השווים בפניםיה בכל תחום אפשרי.
- הדגשת התא המשפחתי במקום המשמעותי ביותר עבור הילד.
- הטמעת התפיסה של שותפות הורים בחלק בלתי נפרד מחיה הפניםיה.
- ניצול שהותו של הילד בפניםיה לחזק הקשר המשפחתי ולעבודה משותפת של ההורים עם צוות הפניםיה וקהילתה בה מתגוררת המשפחה.

בסיס התפיסה – גישות מרכזיות

תפיסה "הורים שותפים" נשענת על האמונה בתפקידה של המשפחה הטבעית כיחידת הגידול המועדף ליד. תפיסה זו מכירה בפוטנציאל וברצון של מרבית ההורים לדאוג לילדים, אם ניתנים להם סיוע ותמיכה הולמים.

מודל העבודה של "הורים שותפים" מתבסס על כמה גישות מרכזיות:

1. גישה ממוקדת משפחה

הרפורמה בשירותים החברתיים המוצעת על ידי משרד הרווחה מדגישה את מקומה של המשפחה (ולא את היחיד) כמערכת או כיחידה הבסיסית. טיפול ממוקד במשפחה מביר בערך שהמשפחה היא גורם קבוע בח'ילד, כל משפחה היא ייחודית; והיא יודעת טוב מוכלים מהן יכולות הילד וצרבי (Winton, 1996). בגישה הממוקדת במשפחה קיימת התייחסות לכוחות ולצריכים של כל חברי המשפחה. על המשפחה לפעול יחד עם מספקים השירותים על מנת להחליט מהם השירותים והתמיכה שיינטנו לה.

2. גישה אקולוגית מערכנית

רואה בהורות תחילה מרכיב בו שותפים ההורה, הילד והסביבה. ההורות מושפעת מכוחות הפועלים אצל הפרט, המשפחה והקהילה. גורמים אלו עשויים להשפיע על העשיה ההורות בשני ציוונים: בתמונה ובחיזוק או לחילופין בהפרעה (Belesky, Hertzog, & Rovine, 1986). לפי הגישה האקולוגית מערכנית, הגורמים הסביבתיים כמו: הקהילה, הרשותות החברתיות, מקום העבודה, השכונה ועוד, הינם מוקדי סיכון או סיכון לעשיה ההורות. בראיה זו הפנימייה הינה חלק מרצף טיפול וצריכה לשמש ממוקד של העצמה וחיזוק של יכולות העשיה ההורות.

3. גישת הכוחות (The strengths perspective)

גישת הכוחות במבנה סוציאלית הינה השקפת עולם המתמקדת בכוחותיו של המטופל ונקודות החזק שלו, עליהם מתבססת תוכנית התערבות לקידומו (כהן וקובבינדר, 2005). בהקשר של שיתוף הורים מתבססת הגישה על: (1) רצונם של ההורים להיות מעורבים בח'ילדיהם; (2) רצונם של ההורים לתרום לרווחתם של ילדיהם; (3) נקודות החזק והצדדים החיוביים הקיימים בקשר של ההורים עם ילדיהם.

4. ההורים כלוחות, שותפים ומומחים

רבית התוכניות למעורבות של הורים בפנימיות מתייחסות אליהם כאלו "לקוחות" או "מטופלים", אך ההתקדמות היא בהתערבות טיפוליות כמו קבוצות הורים, הדרכה הורות ועוד. תוכנית "הורים שותפים" רואה בהורים כמומחים, שותפים ומקבלי החלטות בנוגע לח'ילדיהם, וליועティים גם כלוחות הזקוקים לעזרה, Durrant, (1993). התוכנית המוצעת מתמקדת בעיקר בקטגוריות של המומחיות והשותפות אך מציעה לعشות שימוש בכל שלוש הקטגוריות (לקוחות, שותפים, מומחים) בהתאם למצבים ויכולותיהם של ההורים בכל זמן נתון. כמו כן, ניתן שתחומיים שונים בח'ילד בפנימייהאפשרים רמה שונה של מעורבות הורים.

5. הפנימייה כחלק מרצף התערבות

בגישה זו נtapסת יציאת הילד לפנימייה בمعנה למצוות משברי ייחודי ואינה מהוות פתרון כולל וסופי. ההשמה בפנימייה חייבת חלק מהתערבותות כוללת: עם הילד, משפחתו ובשותפות עם הקהילה ממנה בא הילד אליו הוא יחווז. שמירת הרצף בין הקהילה, הפנימייה והמשפחה הכרחית להשתתת התערבות מיטיבה עבור הילד.

התוכנית כוללת את כל תחומי חייו של הילד בפנימיה. מעורבות הורים אינה אספקט אחד מסויים בח' הילד בפנימיה אלא תפיסה הכוללת לפיה הורים צריכים להיות מעורבים בכל אחד מתחומי החיים של הילד במסגרת הפנימיה. כמו כן, התוכנית מתמקדת בעובודה עם כל אנשי הצוות (טיפולי, חינוכי ואחר) ובשינוי התפישות והעמדות כלפי הורים, מתוך הבנה שחלק גדול מהकושי בשיתוף הורים נובע מעמדות הצוות.

תכניות נקודתיות שהתקיימו בעבר בפנימיות (כמו קבוצות הורים), גרמו לאנשי המקיים שהו מעורבים בהן לשנות את דעותיהם השיליות כלפי הורים ולראות בהם אנשים עם רגשות וצריכים, וככלאלה המעוניינים להטיבם עם ילדיהם. עם זאת, שינוי תפיסה זה לא הצליח לחזור למארג הכלול של חי הפנימיה ולהשפיע על אנשי צוות נוספים (מירן וגורופר, 2006). התוכנית המוצעת מתייחסת לחסר זה ומיצעה דרכי פעולה הכוללות את כל אנשי הצוות ושינוי מערכתי כולל.

סיכום

תפיסת "הורים שותפים" משתלבת במהלך המתקים בשיטה של שיתוף וקידום מעורבות הורים בתחום החיים השונים כמו חינוך, בריאות ורוחה. התוכנית המוצעת מتبוססת על גישה המאמינה בלב שלם שכלה הורה רוצה את הטוב ביותר עבור ילדיו, גם אם נסיבות חייו לא תמיד מאפשרות לו להגשים זאת. תפיסת "הורים שותפים" רואה את הורים כבעלי כוחות ויכולות, ומוותרת על הגישה לפיה איש המקיים הוא "מומחה על" ובעל האחריות הבלעדית. התוכנית יוצרת מרחב שבו הורים יכולים להשמע את קולם ולבטא את דאגתם לילדים. במסגרת מרחב זה ניתן לקיים דיאלוג אמיתי בין הורים, צוות הפנימיה והלשכה לשירותים חברתיים, שיימש בסיס לשותפות אפקטיבית למען התפתחות הילד. שותפות הורים הפכה לחלק מהפרקטיקה היומיומית בתהליך ההוצאה החוץ ביתית וכתוצאה מכך חוות חניכי הפנימיות שיפור בקשר עם משפחותיהם ויכולים לנצל את שהותם בפנימיה להתפתחות וצמיחה משותפים.

- ашלים. (2005). המערך החוץ בית: דוח הועדה לתכנון אסטרטגי. ירושלים: אשל.
- ברקוביץ, ז. (2003). תפיסת הורים את השינויים במשפחתם בעקבות הוצאה יلد אחד או יותר לפנימיה. עבודה לקבלת תואר "מוסמך האוניברסיטה", אוניברסיטת חיפה הפוקולטה ללימודי רוחה ובריאות בית הספר לעובדה סוציאלית
- כהן, ב. וובכינדר, א. (2005). מין הכוח אל הפועל: גישת הכוחות בעבודה סוציאלית. תל-אביב: רמות. מבוא: התערבות בגישת הכוחות בעבודה סוציאלית, 7-26.
- עטר שווץ, ש. (2010). תפקודם הרגשי-התנהגתי של חניכים בפנימיות שיקומיות וטיפוליות: תרומתם של מאפיינים אישיים, מאפיינים מוסדיים, ומאפייני אקלים חברתי - דוח סיכון. ירושלים: האוניברסיטה העברית.
- ריבקין דורו (2009). שותפות בין שירות הרוחה לבין הורים לילדים ולנוער בסיכון. מסמך רקע לדוחי מדיניות באשלים.

Belsky, J., Hertzog, C., & Rovine, M. (1986). *Causal analyses of multiple determinants of parenting: Empirical and methodological advances*. In Lamb, Brown, & Rogoff (Eds.) *Advances in Developmental Psychology*, Vol. 4.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 4 55, 83-96.

Geurts, G., Boody, J., Noom, M., Knorth, E. (2012). *Family- Centered residential care: the newreality?* Child & Family Social Work, 17, pp. 170-179

Durrant, M. (1993). *Residential treatment*. (pp. 1-57, 122-136). New York: W.W. Norton & Company.

Sanchirico, A., & Jablonks, K. (2000). Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parents training and support. *Child and Adolescence Social Work Journal*, 17(3), 185-203.

Spencer, S. A., Blau, G. M., & Mallery, C. J. (2010). Family-driven care in America: More than a good idea. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 19(3), 176-181

Winton, P. J. (1996). Understanding family concerns, priorities and resources. In: P.J.

McWilliam, P. J. Winton, & E. R. Crais (Eds.) *Practical strategies for family-centered intervention*. San Diego, CA: Singular Publishing Group

תורה מקצועית

מבוא

תורת הפעלה המוצעת מבוססת על שני צירום: הציר המערכתי והציר הפרטני.

הציר המערכתי: מתייחס להיערכות הכוללת של הפנימייה, ביצוע שינויי ארגוני, הטמעת התפיסה ופיתוח כלים ומערכות מתאימים.

הציר הפרטני: מתייחס לבניית תוכנית אישית המותאמת לצורכי כל ילד ומשפחה.

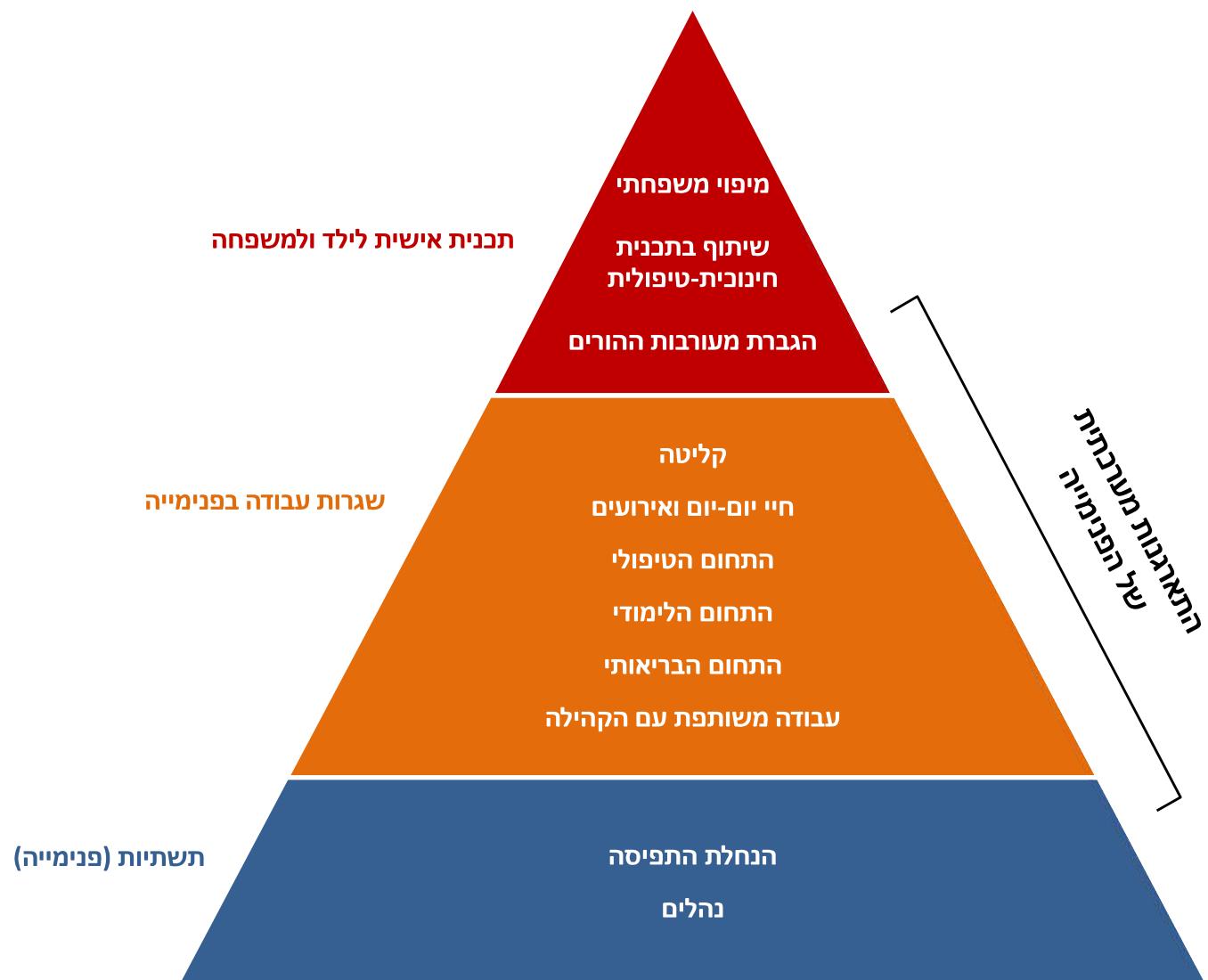
תורת הפעלה מורכבת משלוש רמות:

- **מודל** -شرطוט גרפי הממחיש את הצירם וקשריו הגומלין בהםם וביניהם.
- **תורה מקצועית** - עקרונות ומלצות לימוש כל אחד ממרכבי המודל.
- **כלים** - אוסף של טפסים וכליים מלאוים נוספים המשמשים בימוש התורה המקצועית בחיה היומיום בפנימייה.

מודל

מודל זה, המתואר להלן, הינו המשגה גרפית של מודל העבודה של "הורים שותפים" בפנימיה המתוארת במסמך.

הפרקים הבאים מתארים במפורט כל אחד ממרכיבים אלו.

ארגון הכלים כולל את אינדקס הכלים המוכפל ואת כל העבודה המשמשים למרכיבים השונים של השותפות. המסמן מתייחס לפרק ההתארגנות המערכית של הפנימיה וסעיףיו, ולאחר מכן מתאר את התכנית האישית לבן-ילד ומשפחתו בפנימיה.

התארגנות מרכזית של הפנימיה

תשתיות

הנחלת התפיסה

שותפות עם הורים בפנימיה אינה ברורה מלאה. על פנימיה המבקשת לישם את המודל, נדרש:

1. להנחיל בקרב עובדי הצוות את התפיסה
2. לפתח מעדים לישום התפיסה
3. להתאים את נהלי העבודה הקיימים בפנימיה, לרוח השינויים
4. להכין מערכת הכשרות והשתלמות לצוות
5. להטמע נהלי עבודה של שותפות עם הקהילה
6. לבצע את ההטמעה בפועל ולתמוך בצוות תוך כדי שינוי זה

תפיסת הורים כשותפים תהיה חלק מחזון הארגן.

המפתח לשינוי בתרבות הארגונית של הפנימיה ולהפיכת שותפות הורים לחלק מחיי היומיום בפנימיה הוא בעבודה אינטנסיבית עם כלל אנשי הצוות, כולל מתן הכשרות, הדרכות והשתלמות צוות.

ערוצי העבודה עם הצוות

- שיח מתמשך בנושא- על הצוות לשמעו את התפיסה של שיתוף הורים בכל הזדמנויות.
- בரור עמדות- יש לברר עם אנשי הצוות את עמדותיהם ותפיסותיהם לגבי משפחות הילדים ולהסביר להם מה עמדת הפנימיה.
- עיבוד רגשות- יש לחת לגיטימציה ומקום להבעת רגשות של הצוות לפני המשפחות (אםפתיה, רחמים, בעס וכו'), ולעוזר להם לעבד אותם.
- התמודדות עם התנגדות הצוות- יש לחת מקום ולעוזר לצוות בעיבוד התנגדויות שיכולות להתעורר אצלם מקרים מסוימים לפני המשפחות.
- התמודדות עם קשיים- יש ללוות את הצוות בהՃרכה, יועץ ומתן כלים מעשיים בעובדתו עם משפחות הילדים.

המלצות לפועלה

- הכנסת הנושא למערך ההשתלמות קבועות הקיימות בפנימיה.
- הכנסת הנושא במסגרת הערכות הצוות לקרהת תחילת השנה.
- התייחסות לנושא בישיבות הצוות.
- מתן תשומת לב לשיח מכבד עם הורים.
- הדרכת הצוות בנושאים ספציפיים (קבוצות הורים, התערבותיות משפחתיות).
- קיום שיח ודין לגבי כל יוזמה או נוהל חדש בתחום.

נהלים

מערך נהלי הפנימיה יכולhti התייחסות לעבודה עם הורים, כחלק אינטגרלי של תפיסת העבודה, דרכי העבודה והשגרות השותפות.

1. נהלים קיימים יעודכנו להכללת התייחסות במפורט לעיל.
2. בעת כתיבת נהלים חדשים, תינטע הדעת לחלקם של הורים בשגרות המוגדרות.

בשגרות העבודה (תהליכי עבודה) של הפנימיה תוגבר מעורבות ההורים. הגברת מעורבות הורים בחו"ל בפנימיה משמשות לחזק הקשר בין הילד להורה, הגברת האחריות והשותפות של ההורים, ויצירת תשתיית לדיאלוג ושותפות בין אנשי הצוות להורים.

(1996) Konard דירג את הקטגוריות השונות של מעורבות הורים ע"פ רצף ברונולגי התפתחותי מן הקטgorיה הבסיסית ביותר של התנאים הנדרשים למעורבות ועד לדרגה הגבוהה ביותר של שיתוף.

שלב ראשון - תקשורת, לשם ביסוס הדברים ושיתוף במידע.

שלב שני - הייעצות הדדית.

שלב שלישי - תיאום- קביעת תחומי אחריות וחילוק תפקידים.

שלב רביעי - שיתוף פעולה.

התשתיות הנדרשת למעורבות הורים בחו"ל ידיהם בפנימיה:

- תפיסה מקצועית - אנשי המקצוע צריכים להאמן במערכות הורים וראות חלק מתפקידם לעודד זאת.
- אמון הדדי - علينا להשקיע מאמץ משלב הקליטה של הילד לצידם של אמון ובבود הדדי בין ההורים לצוות.
- היחסים בין הורים לצוות צריכים להיות מושתטים על הידברות, דיאלוג והקשבה הדדית.
- עידוד לשיתוף- עידוד ההורה לחתול חלק בחו"ל.
- מידע - מסירת מידע להורים.
- תקשורת - בניית ערוצי תקשורת קבועים לידע והתייעצות עם הורים.
- גמישות ויצירתיות - ישנים מקרים בהם נדרש לגנות גמישות ויצירתיות ע"מ להתגבר על מכשולים כמו נגישות הורים ועוד.

הגברת מעורבות ונוכחות הורים בחו"ל יכולה להיעשות בכל תחום אפשרי בחו"ל, מתוך וגישה לצרכיו, לצרכי הורים, גישותם ויכולותיהם.

במסגר זה נתייחס להגברת מעורבותם של הורים בתחוםים הבאים:

1. תהליכי קליטת הילד
2. חי היום יום ואירועים
3. התחום הטיפולי
4. התחום הלימודי
5. התחום הבריאותי

תיק חניך ממוחשב יכול להיות כלשהו כדי לREAK ובקשה אחר תהליכי שילוב הורים בתחוםים השונים בחו"ל.

◀ פגש ההיכרות עם ילד חדש לקרהת קבלתו לפנימיה

טרם שילבו של ילד בפנימיה מתקיים מפגש הכבות עם הילד ומשפחותו. למפגש זה השפעה רבה על המשך הקשר של ההורה עם הפנימיה ובו מונחים היסודיים לשותפות.

בנוסף, חוותית עדיבת הילד את הבית לפנימיה הינה חוותית מורכבת עבור ההורים אשר מלאה בחששות רבים ולפעמים אף בתחשות בגון אשמה, כישלון וכעס. לכן, בפגישת ההכבות עם ההורה והילד יש להכיר גם בתחשותיו של ההורה ולהקל עליו במידת האפשר. יש לנסתות לגייס אותו ולעזר לו להרגיש שסמכותו ההורית אינה מתערעת.

dagshim לשיחה עם ההורה:

- לשאול את ההורים: איך הם מרגשים? מה החששות שלהם? מה היי רצים לדעת על הפנימיה?
  - לספר להורים על הפנימיה ולהראות להם אותה.
  - חשב לומר להורים כי הפנימיה אינה תחלף בבית. הבית נשאר במקום הראשון וההורים והמשפחה הם הדמויות החשובות ביותר עבור הילד, גם אם ברגע הוא נאלץ לצאת לפנימיה.
  - להציג בפני הורים כי הם המומחים לילדים - הם המכירים אותם היטב והוצאות יצרוך את עוזרם בכך לדעת איך לעבוד עם הילד, וכי למעורבותם חשיבות רבה בהצלחת התהליך.
  - לומר להורים שעלייהם להסביר לילד מדוע הוא יצא לפנימיה, חשוב שיישמע זאת מהם.
  - להציג בפני הורים את החשיבות בכך שבאו לבקר את הילד וכי הוא אכן זוקם להם.
  - לומר להורים כי חשוב שיהיו בהם שיטות מעורבות באה שקורה עם הילד בפנימיה. עליהם להכיר את סדר יומו, את החוגים והטיפולים שלו. להציג בפני הורים כי צוות הפנימיה עומד לרשותם ויסיע להם, אך עליהם לעמוד על זכויותיהם כהורים, להתעכין, לדעת ולדוחש מה שנראה להם כחסר.
  - להסביר כי הצוות אינו מעוניין שהיציאה מהבית תגרום להתרחקות בין הילד למשפחה. הצוות יעבוד יחד עם ההורים לקרב ולשמור על הקשר עם הורים היוות זוהה הקשר המשמעותי ביותר עבורו.
  - לתת להורים ערכה המכילה: חומר מודפס המתאר את הפנימיה, רשימת הדברים שהילד צריך להגיע איתם לפנימיה, טלפונים חשובים ועוד.
- מומלץ להזכיר ייחידת זמן בפגישת ההיכרות לישיבה של העובד הסוציאלי עם ההורה בנפרד.

◀ דוח הורים

דו"ח הורים הנה מסמך אותו מלא העובד הסוציאלי יחד עם הורים כאשר הילד ומשפחותו מגיעים לפגישת ההכבות, במטרה לקבל מההורים אינפורמציה על הילד. (השימוש בדו"ח הורים נלמד מפנימית כפר יצחק)

רצינן:

- ההורים הנם המומחים לילדים. הם מכירים אותו, את יכולותיו, קשייו וצרבי.
- העברת מסר של שותפות להורים.
- מילוי הטופס יכול להפגח ששותפות אצל הורים ולהקל על תחשות אובדן הסמכות ההורית שמלואות הרבה פעמים את תהליכי הכנסת ילד לפנימיה.

לפניהם מילוי הדוח יאמר להורים שילדים הגיעו לפנימיה עם דוחות שונים, דוח סוציאלי דוח לימודי ועוד, אך כי המידע החשוב ביותר הוא זה המגיע מההורים. לכן חשוב לנו למלא עטם דוח הורים - מסמך בו הם יספרו על הילד ויתנו לנו כלים כיצד לעזרה לו בקילוטו בפנימיה.

כלים: טופס דוח הורה (עמ' 46)

◀ נוכחות הורים ביום הראשון של שנה"ל

יש חשיבות רבה לבן שההורים יללו את ילדיהם, הן החדשניים והן הוותיקים, ביום הראשון של השנה בפנימיה:

- אין דומה הורה שambilת ילד לפנימיה להורה ששולח ילד לפנימיה.
- ההורה מלווה את הילד ביום משמעותי ביותר עבורה.
- בשעה הראשון מבאים את ילדים ביום הראשון לפנימיה נוצר חיבור בין הבית לפנימיה.
- ההורה תומך בילד ונגישת ומעשית (עוזר לו להתארגן).
- היכרות בין הצוות וההורים- ההורים מכירים את אנשי הצוות (חלקים חדשים בכל שנה) והצוות רואה את הילד חלק משפחתו. המסר לצוות הוא שלילדים יש הורים ומשפחה.
- בשלב זה נוצרת התשתית למעורבות ההורים בח' הילך בפנימיה בהמשך השנה.

המלצות לתכנון היום

- במקבת שישלח להורים לקרה תחילת שנת הלימודים יש לציין שעלהם להביא את הילדים ביום הראשון לשנה, להסביר את החשיבות שהפנימיה מיחסת להגעת ההורים ואת לוח הזמנים של היום.
- מספר ימים לפני תחילת שנת הלימודים יתקשר צוות הדרכה להורים, יציג את עצמו ויזכיר להורים שמצפים לראותם.
- צוות הדרכה חדש עלול לחושש מшибחה זו. לכן בהשתלמות שתועבר לצוות יש לאפשר התייחסות לחששות, לתוגל את השיחה ולנסח יחד בכתב את תוכנה (הניסיון מראה שמדויקים, גם הוותיקים, השתמשו בטקסט הכתוב).
- במהלך השיחה תיבדק יכולת הנגשנות של ההורים לפנימיה.
- מומלץ לא לחושש מלבטל את הנסיבות ביום זה.
- אנשי צוות שונים (כגון רופא או אחות הפנימיה) יוזמנו להשתתף ביום הראשון כדי שהורים המעוניינים יוכל לפגוש אותם.
- ניתן לעורוך חלוקת תפקידים בין אנשי הצוות- לדוגמה העובדים הסוציאליים יקבלו את פני ההורים החדשניים וצוות הדרכה את הוותיקים.
- הנחית צוות הדרכה (בעיקר החדש) כיצד לקבל את ההורים ולהפיג את חששותיהם.
- הכנת דף קשר עם כל הטלפון החשובים ולחלקו להורים (ניתן להכין מגנט לטליה בבית).
- עידוד ההורים להיכנס לקבוצות הילדים ולעוזר להם להתארגן.
- מינוי אחד מאנשי הצוות לצלם תמונות משפחתיות.
- לבקש מספר הורים ותיקים שישו בקבלת ההורים החדשניים. הניסיון מראה שהדבר יכול לתמוך בהורים החדשניים ולהעצים את ההורים הוותיקים.

התיחסות לילדים בוגרים בפנימיה

בכל שגיל הילדים עולה, יכולה להיות התנגדות טبيعית לכך שההורים יביאו אותם לפנימיה. אך בפנימיות לנוער צריכה להיות חשיבה אחרת. אם ההורים לא מגיעים, כדי בכל מקרה שצוות ההדרכה יתקשר להורים, יציג את עצמו ויזמין אותם לבקר בפנימיה.

◀ קבוצת הורים לילדים חדשים

בחילוק מטהlixir הקיליטה של הילד אנו ממליצים לקיים קבוצה קצרה טווח להורים לילדים החדש. קבוצה זו הינה משמעותית מאוד בLİויו הילד והוריו בטהlixir הקיליטה וביצירת תשתיית לשותפות בין המשפחה לפנימיה.

כליים: קבוצת הורים לילדים החדש (עמ' 48)

קשר טלפוני רציף בין הילד להוריו ובין ההורים לאנשי הצוות הננו האמצעי המשמעותי ביותר לשימירה על מעורבות ההורים בחיה' ילדם בפנימיה.

1. קשר טלפוני רציף בין הילד להוריו

- ישנה חשיבות רבה לכך שלילד הנמצא בפנימיה יהיה טלפון נייד. החשיבות עבור הילד הינה הן מבחינה רגשית, הן לצורך שמיירה על מעורבות המשפחה בחיה' הילד בפנימיה ומעורבות הילד בקורה בבית.
- אין ספק שלילדים יש טלפונים ניידים נלוויים גם קשיים והתמודדות של הוצאות. כל פנימיה תתמודד עם כך בדרכים החינוכיות המקובלות עליה. יחד עם זאת, יש לזכור את התרומה הרבה של הפלפון לקשר רציף של הילדים ומשפכו אותם.
- אפשר להציג/לעוזד את הילדים להתקשר להורים ביום ובשעה מסוימת (mdi בוקר, לפני ביבי או רות, לפני כניסה השבת וכו').
- כדאי להכניס זאת לשיח בין המדריכים לילדים, כגון: התקשרות היום הביתה? קבלת ציון טוב, כדאי להתקשר לפחות לספר לה וכדו'.
- יש לשים לב למקרים בהם ההורים לא מתקשרים לילדים ולעוזד אותם לעשות זאת.
- שנם מקרים בהם יידרש תיווך של איש צוות שיתקשר להורה וייתן ליד לשוחח עמו.

2. קשר טלפוני רציף בין הוצאות להורים

קשר טלפוני בין הוצאות להורים יכול להתקיים ברמות שונות: ידוע, שיתוף והתייעצות. ישנה חשיבות רבה להתייעצות עם ההורים ולתהליך משמעותי של קבלת החלטות שלהם לגבי ילדים. ככל שנרחיב את החלק של השותפות וההתיעצות, תגדל מעורבותם של ההורה בחיה' הילד.

המלצות:

- קיימים שיחה יズמה אחת בשבוע ע"י צוות הדרכה עם כל הורה. המדריך יזמין להורה, ישתף אותו ויתיעץ אותו לגבי ילדים.
- יש להיות מודעים למורכבות במצב של הורים גורושים ולוזד שיש קשר עם שני הורים.
- ניתן לעשות סבב בין אנשי הוצאות כך שלכל משפחה יתקשר בכל שבוע איש צוות אחר (מדריך/עובד סוציאלי/מורה). כך יהיה להורים קשר עם כל אנשי הוצאות והם יוכל לקבל תמונה מキיפה לגבי ילדים.
- ההתמדה בקשר הטלפוני עם ההורים קשה לצוות ולכן על העובד הסוציאלי ללוות את צוות הדרכה ולסייע לו. מומלץ גם לעקוב אחר יציעו השיחות כדי לעוזד יצירת קשר בין הוצאות להורים.
- העובד הסוציאלי של הקבוצה/משפחה צריך להפקיד על קשר טלפוני רציף עם כל הורים.

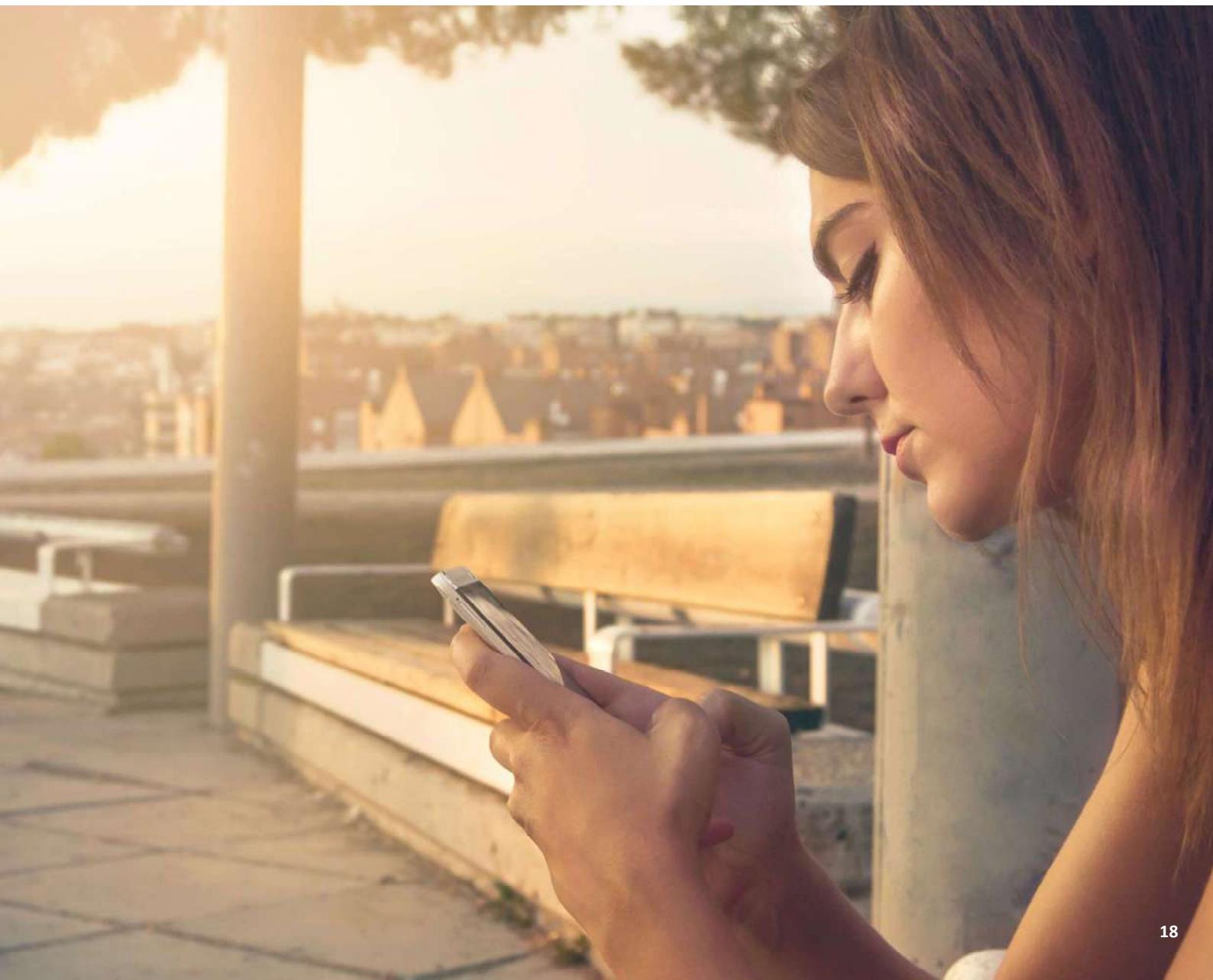
היערכות לקרה השיחה:

- לפגוש את ההורים אתם נמצאים בקשר טלפוני. אם המורה עדין לא ביקר בפנימיה ולא FAGSH את הוצאות, יש להזמיןו לפגישה.
- איש הוצאות המתקשר יציג את עצמו באיש הקשר הטלפוני עם ההורים ויזמין את המורה להתקשר אליו. (במידה ואין איש קשר קבוע, יש לומר להורים שאחת בשבוע יתקשר אליהם אחד מאנשי הוצאות).
- יש להתקשר בשעה שידוע שהיא נוכה להורים.
- יש לוודא פניות לשיחה- לא להימצא במקום רועש בזמן השיחה, ולוזד שהדעת אינה מוסחת בדברים אחרים.

- מומלץ לרשום בנקודות לפני השיחה את הדברים שנרצה לומר להורה (מה עבר על הילד השבוע, איך היה לו בית הספר, לאילו חוגים הוא הילך, דברים טובים שקרה לו, שאלות שאנו רצים לשאול את ההורה וכו'). כך תאפשר פניות לחשב על איך מדובר ולא רק מה אומרם.
- חשוב לשמור בשיחות אלו על מקום ההורה במוחה לידי ולהתיעץ אותו אודוטוי.

מהלך השיחה:

- יש לפתח בצורה נعימה ולהציג את עצמיו.
- יש להתעניין בשלומו של ההורה.
- מומלץ לפתח תמיד בדברים החיוביים.
- מומלץ להתיעץ עם ההורה ולש特派 אותו בדימות שיש לצוות בוגר ליד.
- יש להקפיד להקשיב להורה ולמה שיש לו לומר.
- לסיים את השיחה בצורה נعימה.
- מומלץ לעדכן את הילד בקיום השיחה

וממלץ שבל פנימיה תעבור על האירועים הקיימים במהלך השנה ותבדוק לאלו אירועים כדאי להזמין את ההורים. יש אירועים בהם יש ערך מוסף ממשמעותם להשתתפות ההורים (אירועים בהם הילד מופיע, חלוקת תעוזת הצעינות וכד') ויש במקרה שבערך יתרמו להגברת מעורבות ההורים ולהחושת השיכות שלהם למקום.

ימי משפחה

יום משפחה הוא פעילות חוויתית משותפת להורים ולילדים המאפשרת: הזדמנויות לחוויה משפחתיות מקרבת, נוכחות המשפחה בפניםיה, אינטראקציה בין הוצאות להורים ובין כל הורי הקבוצה/פנימיה. המפתח ליום משפחה מוצלח הוא פעילות מהנה ויצירת אווירה מבילה ונעימה.

המלצות:

- קיימים בין שניים לשולשה ימי משפחה בשנה.
- במקרה ידוע כי ההורים אינם מגאים, יש לדאוג שיגיע בן משפחה אחר/דמות ממשמעותית אחרת.
- לידע את ההורים לפחות שבועיים לפני על תאריך הפעילות.
- להתקשר להזכיר להורים.
- קיימים את הפעולות למרחב בו יכולים כל ההורים לשבת בנותה.
- להתחיל את הפעולות בשיח עם ההורים, לעדכן אותם במתරחש בקבוצה ובפניםיה.
- מומלץ שהפעולות תשים דגש על אינטראקציה הורה - יلد.
- חשיבות השקיע מחשבה ותכנון בפעולות ולהתאים גם להורים ולא רק לילדים. לחלק מהמשפחות פעילות ומשחק משותף אינו דבר שהם מרבים לעשות ולכן הינה ממשמעותית.
- אפשר לשלב את ימי המשפחה עם פעילות הקבוצה השוטפת.
- באשר מקיימים שלושה ימי משפחה בשנה, מומלץ שהמפגש ראשון יהיה צמוד לתחילת השנה (בדגש על ההצלות עם הוצאות, עדכון לגבי התוכניות לשנה הקורובה ובמהלך, פעילות משותפת), באמצע השנה - פעילות חוויתית משותפת. בסוף השנה - מסיבת סיום משותפת.
- אחד מימי המשפחה יכול להיות פעילות משותפת לכל ילדי הפנימיה.
- מומלץ לשוחח עם הוצאות ולהכינו לקרהת ימי המשפחה בכך להפיג חששות בהם ישנים.
- מומלץ להתיעץ עם צוות המרכזית החינוכית בפניםיה לגבי סוג הפעילויות שיתקיימו.

נסיבות ימי הולדת

- יש חשיבות רבה להשתתפות ההורים במסיבת יום ההולדת של הילדים ויש לדאוג להזמינים בזמן לאירוע.
- ניתן להזמין את ההורים לארган את המסיבה או חלקים منها (אול' ירצו להביא משהו, לבתו ברכה ועוד).
- באירוע ממשמעותי כמו מסיבת בר מצווה ליד חשוב לערב את ההורים بما שיתר על מנת שבחויה של הילד ההורה תהיה שותף מלא להפקת האירוע.
- ילדים מתבגרים לא תמיד ירצו את הורים במסיבת החברים וזה טבעי. עם זאת, ניתן להציג להורים לחגוג עם ילדים לצורכי אחרת כמו:
  - להוציא את הילד לבילוי מחוץ לפנימיה.
  - להציגר לארוחת ערב בקבוצה ולחגוג יחד.
  - להגיע לפנימיה ולהביא עוגה וזר פרחים.

ביקורת הורים בפנימיה חשובים במספר מוגנים:

1. שמירה על קשר עם הילד והעברת מסר של אכפתות ואהבה.
2. יצירת מעורבות בחיי הילד.
3. חיזוק הקשר עם צוות הפנימיה. צוות שפגש את הורים בצורה קבועה זוכר שלילדים יש משפחה ויש לו נטייהطبعית לשתפה ולערבה.

המציאות מראה שלצד הורים שmaguisים לבקר, ישנים כאלו שלא הגיעו כלל, וישנים הורים שיגיעו לבקר באינטנסיביות בתקופת תחילת שהותו של הילד בפנימיה ולאחר מכן תדיות הביקורים תפחת. בנוספ', ישנים אנשי צוות הרואים בביקורים מтруд המפריע לסדר היום בקבוצה ולא תמיד ידעו כיצד לקבל את ההורה.

למרות המורכבות והקשה העשויים לעלות, יש לעודד את הורים לבקר בפנימיה כמה שיותר. לשם כך יש לדאוג לדברים הבאים:

- מדיניות הפנימיה בנוגע הביקורים צריכה להיות ברורה ומושמעת באזני הצוות והורים. תוכנית "הורים שותפים" דוגלת בגישה בה המסר להורים הינו שהם יכולים לבקר מתי שהם רצים, במונע תוך התחשבות בלוח הזמנים והפעולות של הילדים.
- המסר להורים צריך להגיד לאופן ברור ובצורה מעודדת ומחיבת בבר בשיחת ההכרות.
- תדיות הביקורים- הפנימיה צריכה להחליט על מינימום של ימי ביקורים, להעביר את המסר להורים ולעדודם להגיע.
- מעקב ביקורים- חשוב לעקוב אחרי הביקורים ואחת לכמה זמן לנתח את הנתונים, מי מגיע? (שני הורים, רק אחד מהם, אחיהם) באיזו תדירות? האם יש יום ביקור קבוע? וכו'.
- יום ביקור – היתרונות ביום קבוע לביקור הינו בפנויות הצוות להורים ובאפשרות לעקוב אחרי הביקורים. החיסרונו הוא הנראות של היעדרותם של הורים שאינם מגיעים. בנוספ', אם מחליטים על יום קבוע, חשוב לא לתת להורים תהושה שבשאר הימים הפנימיה סגורה בפניהם.
- יצירת הזדמנויות לביקורים - באופן טבעי הורים לילדים צעירים מגיעים לבקר יותר מהורים לילדים בוגרים. הנער/ה יכול/ה להציג לעיתים לא נוח עם הביקור וההוראה לא רוצה להביבו/ה. מסיבה זו, הורים לנערים בוגרים חשובים לפעמים כי הם נדרשים לסייע על מנת לבוא לביקור. لكن, מומלץ להזמין את הורים לאיירועים (קבוצת הורים, יום משפחה וכו') ובכך ליצור הזדמנויות לביקורים של הורים אצל ילדם הבוגר.
- קבלת ההורה ע"י הצוות- יש לתת לצוות כלים כיצד לקבל את הורים ולהתיחס אליהם בזמן הביקוח.
- בילוי בזמן הביקור- יש לעזור להורים ולילדים שמתקשים בלובלות ולשחות יחד בזמן הביקור על ידי יצירת הזדמנויות לחווית משותפות ובנייה קשר (לדוג', בניית חדר משפחה בפנימיה).
- השתלבות הורים בסדר יומו של הילד- הורים אשר מגיעים לבקר, בעיקר כאלו הגיעו בתדיות גבוהה, לא יכולים להוציא את הילד מהשגרה אלא יכולים להשתלב בה (לדוג', ההורה יכול להיבנש לחוג של הילד ולצפות בו).

חדר משפחה

חדר משפחה הוא חדר בפנימייה המיועד לבילוי משותף של הילד ובני משפחתו בזמן ביקור. מטרתו לעודד ביקורים ולהעניק למשפחה מרחב אינטימי ומאזמין. עצם קיומו של החדר מהוות אמירה של הנהלת הפנימייה לגבי החשיבות שהיא רואה בחיזוק הקשר בין הילד למשפחה.

- החדר אינו מהוות תחליף לבכישת ההורים לקבוצות הילדים אלא מקום נוסף בו הם יכולים לבנות יחד, פינה אינטימית בה הם יכולים להיות לבדים.
- החדר יכול לשמש גם במקומות אחרים וילדים אשר צריכים להיפגש בלבדיוו איש צוות וכן מקום הנutan כלים ואמצעים לחיזוק הקשר.
- החדר יכול לשמש גם מקום למפגשי אחיהם מספר קבוצות בפנימייה, ובכך הוא מאפשר להם בילוי זמן משפחתי בלבד.

המלצות:

- החדר צריך להיות במקום מרכזי בפנימייה ובעל נראות.
- בחדר יהיו פינות ישיבה, מטבחון, פינת אוכל ומשחקים.
- מומלץ למנות אחראי על החדר.
- חשוב שהמפתחות יהיו במקום ידוע ונגיש.
- יש חשיבות לתליית שלט "חדר משפחה" על הדלת, עברו הנראות.
- יש להזכיר בפרסום החדר וביעידות השימוש בו.

ביקור בית הוא ההזדמנות להעמק את ההיכרות עם משפחתו של הילד והסבירה בה הוא חי ויכול לתרום לצירת קשר אמון עם בני משפחתו. יש להבחן בין ביקור בית של מדריך לביקור בית של עו"ס.

ביקור בית של מדריך

- מטרת הביקור היא להכיר את משפחתו של הילד ולפגוש אותו בסביבת מגוריו.
- יש להבהיר לצוות הדרכה מהי מטרת הביקור: אין מצופה ממנו שיחזור עם מידע לגבי המשפחה אלא שיצור קשר והברות קרובה יותר עם הילד ומשפחתו.
- המדריך אינו עורך ביקורת ואינו מגיע כדי לבדוק את מצב הבית. לכן, אין לבקש ממנו למלא דוח על מצב הבית והמשפחה ולא לחקור אותו לאחר המפגש בנושאים אלה.

ביקור בית של עובדים סוציאליים

- מטרת הביקור היא העמקת ההכרות, יצירת קשר ולא בדיקה וחקירה.
- במידה ועליה הצורך בבדיקה, יש לפנות לעו"ס בקהילה.

dagshim batcanon bikkuri bith

- יש להציג מראש מטרת הביקור ולהסביר את המדריכים לקראותו.
- יש לתאם את הביקור מראש עם ההורים והילד.
- מדריכים ילבכו רק בזוגות לביקורי בית.
- ניתן לצאת עם הילד ולהזכיר גם את הסביבה בה הוא גrown.
- יש לבדוק בסוף השנה את מספר הילדים שהתקיימים אצל ביקור בית.

ביקור בית של עובד סוציאלי יכול להתקיים גם במהלך שנת הלימודים ולא רק בחופשיות. העובד הסוציאלי יכול לנסוע עם הילד לביקור בית.

התחום הטיפולי

מפגש הורים-מטפליים ↙

בKHTML להרוב, מגע הילד לטיפול בלווית הוריו ונכ' הם פוגשים את המטפל. גם בפנימיה ישנה חשיבות למפגש בין המטפל להורה ולשמירת מקומו של ההורה ככזה שمبיא את הילד לטיפול ומעורב בו. מומלץ כי תתקיים פגישת אינטיק בין המטפל לבין ההורה לפני תחילת הטיפול ומפגש נוסף בסוף השנה. מטפל שימושי מספר שנים עם הילד ימצא בכמה נקודות זמן להיפגש עם ההורים. חלק מהקשר יכול להיות טלפון. מומלץ להתייעץ עם ההורים לגבי סוג הטיפול הרגשי הרצוי לילדם.

המלצות למפגש:

- המפגש יתקיים בשיחה חיית פتوוח ולא בראין. תוך כדי שיחה המטפל ירשום את הדברים הנאמרים.
- לפני המפגש כדאי לעבור על הפרטים המצויים בתיקו של הילד, בכך לא לשאול פרטים שכבר נמצאים בתיק, או על מנת להרחיב בנושאים שנראים למטפל חשובים.
- שלב הצגת המטפל והטיפול חשובה מאוד ומומלץ במהלכו לתת להורה דוגמאות הממחישות את סוג הטיפול.
- ברוב המקרים תעשה השיחה עם ההורה בלבד. במקרים שמדובר שגם הילד יהיה יש להתאים את אופיו השיחה: לוותר על שאלות היכלותו לגרום לידי מובכה ולשתף את הילד בנקודות אליו הוא יכול להתייחס.

התרבותיות טיפול ייעודיות הורים ומשפחה ↙

עקרונות מובילים לפיתוח התרבותיות טיפול ייעודיות הורים ומשפחה:

- גם כאשר הילד נמצא בפנימיה, המקום המשמעותי ביותר עבורו הוא הבית והדמות החשובות עבورو הם בני משפחתו.
- תוכנית הטיפול של הילד היוצאת לפנימיה צריכה לכלול את חיזוק הקשר עם משפחתו.
- גם הילד היוצא לפנימיה, נמצא עדין זמן רב בביתו ויש לתת להוריו כלים ודרך להורות מיטיבה.
- כדי שילד יוכל לחזור לביתו חייב להתקיים תהליך משפחתי ולא רק תהליך עם הילד עצמו.
- על הטיפול שייתן בפנימיה להתמקד בחיזוק הקשר בין הילד למשפחתו ובמנן כלים להורים.
- קיום תשתיית של מענים טיפולים בפנימיה לידי ולמשפחתו חשוב גם לפנימיה במערכת, בעיקר בהיבט של תפיסת הילד כחלק ממושחתו ע"י הצוות.

להלן שלושה מודלים של התרבותות עם משפחות הקיימים בפנימיות - התרבותות משפחתית, הדרכת הורים וקבוצות הורים:

התרבויות משפחתית

טיפול אליו מוזמנים בני משפחתו של הילד או חלק מהם. בטיפול ישתתפו: הילד, מספר אחים הנמצאים בפנימיה וההורים/ אחד ההורים.

הדרכת הורים

הדרךת הורים היא התרבותות הנמצאת על התפר שבין הכוונה "יעוצית", ובהתקם, היא תכלול: מתן כלים פרקטיים להתמודדות עם אתגרים הורים שונים, הרחבת הבנתם של ההורים את המנגנונים הפסיכולוגיים העומדים בסיסי הילד, ודוחי מודיעין של צרכי הרגשים של הילד בקשר עם ההורים. הדרךת הורים מאפשרת מסגרת להורים המשיעת להם להתמודד עם קשיים, קונפליקטים והתלבויות בנוגע לילדיהם. הורים לילדים מתבגרים לעיתים קרובות מעלים צורך ביעוץ והכוונה על רקע התבגרות סוערת, קונפליקטים בעת שהיית הילד בבית בחופשיות והתרחקות הילדים מערכם המשפחה. הדרכת הורים יכולה להיעשות בקבוצה או באופן פרטני ע"י מטפל בפנימיה.

ישנם הורים המקבלים הדרכת הורים בקהילה, וחשוב ליצור את החיבור בין הדרכה זו לפנימיה.

הורים רבים נמצאים בקשר טלפוני אינטנסיבי עם הע"ס המלווה את ילדים ומקבלים ממנו/ה עצות וכלים. במקרים מסוימים, שיחות אלו יכולות להיות מוגדרות בהדרךת הורים. מומלץ לקבוע עם הורה יום ושעה קבועים לשיחה ולהחליט על מספר שיחות מוגדר מראש. ע"י בר השיחות עם הורים יהיו מאורגנות והמענה להורים יהיה מוסדר ויעיל.

קבוצות הורים

קבוצות הורים הן תשתיית חשובה לקידום מעורבות ושותפות הורים בפנימיה. הן יכולות להתקיים בשלבים שונים במהלך שהות הילד בפנימיה, לפעול עם הורים בנפרד, או עם הורים וילדים יחד, להוות בעלות אופי תמייני או בעלות אופי משימתי.

השתתפות בקבוצות מביאה את הורים לפנימיה ותורמת לתחושא של שייבות וקרבהגדולה יותר. קבוצות הורים הן ככל התרבותות מרכזיות לצורכי מתן כלים ותמיכה להורים, חיזוק הקשר בין הילד למשפחתו, מסגרת למפגשים עם דומים להם ומקור של כוח ותמיכה הדדיות. בנוסף, אישי הוצאות המנכחים את הקבוצות מכירים באופן קרוב את הורים, נחשפים לנקודות החזק והכוח שלהם ומשתחררים מהתפיסות טריאוטיפיות לפנייהם.

מודלים של קבוצות הורים בפנימיה:

- קבוצה קצרת טווח להורי ילדים חדשים בפנימיה.
- קבוצת תמיכה להורים.
- קבוצת למידה והעשרה בנושאים הקשורים להורות.
- קבוצה המורכבת ממספר דיודות הורה וילד.
- קבוצה משותפת לפנימיה ולקהילה.

כלי:

- קבוצה הורים ילדים – משותפת לפנימיה ולקהילה (עמ' 47)
- קבוצה להורי ילדים החדשים (עמ' 48)
- קבוצת דיודות (עמ' 51)

התחום הלימודי

מעורבות ההורם בתחום הלימודי אינה מוגנת מלאה עבור צוות הפנימיה/ביה"ס בשל סיבות כגון: מרחק גיאוגרפי, אי-贊יניות ההורים, או עמדות הצוות.

לעתים מזמן ביה"ס רק את צוות הפנימיה למפגשים שונים, או מדווח רק לו על אירועים כליליים ואישיים הקשורים הילד. התנהלות זו פוגעת הן בילדים והן בהורים ומרוקנת תפקוד חשוב של ההורה מתוכן.

בנוסף פעמים רבות נתקל הצוות בחוסר עניין ושיתוף פעולה מצד ההורים.

כמובן שקיים הבדל בין פנימיה בה יש בית ספר אחד לבין פנימיה העובדת עם מספר רב של בתי ספר.

dagshim להגברת מעורבות ההורים בתחום הלימודי

- קיימים דיון עם בית הספר ולשתחוו אותו בחשיבות העניין.
- קיימים קשר ישיר בין המורה להורה ולדואג לכך שלשני הצדדים יהיו פרטיאי התקשרות זה עם זה.
- لدואג לנגישות של ההורים לאתר בית הספר.
- להזמין את ההורים לאספות הורים ולעקב אחריו הגעתם.
- קיים דיוח שוטף להורים על מצבו הלימודי של הילד ע"י צוות ההדרכה.
- אפשר לקיים בפנימיה יום משותף להורים ולמורים.

התחום הבריאותי

גם כאשר ילדים שוהים בפנימיה, ההורים הם האחראים לביריאות הילד.

אם יש צורך בהתערבות רפואית לא שגרתית (דוגמת אבחון וטיפול פסיכיאטרי, טיפול תרופתי פסיכיאטרי או ניתוח), יש לפנות אליהם ולבקש את הסכמתם להיליך ההורים, בהיותם האפוטרופוסים הטבעיים של הילד, הם בעלי הסמכות למתן הסכמה לביצוע טיפולים רפואיים כאמור [תע"ס 8.7 הנהלים הנוגעים לסייעו לילדים במעונות, טיפול בהםם ולפיקוח עליהם].

אולם, מעורבות נכונה של הורים בתחום הבריאותי, נIRON שתהיה רחבה יותר. מומלץ לעורב את ההורים בתחום גם כאשר אין חובה על כך והפנימיה יכולה לתת מענה על בסיס הסכמות הורים חתומות שניתנו בתחילת השנה.

היות ופעמים רבות מצב בו הפנימיה נתנת חלק מהמשמעות הרפואיים ללא מעורבות ההורים עשוי להיות נוח גם לחלק מההורים, מומלץ כבר בתחילת השנה, או עם קליטת הילד, להבהיר את הציפיות בנושא.

המלצות:

- עברור על כל הנהלים הרפואיים בפנימיה ולבזק היכן הורים מעורבים.
- לידע את ההורים לגבי כל בדיקה שלילדים מופנה אליה ולתת להם דיווח לגבי תוצאות הבדיקה.
- להזמין את ההורים להタルות לבדיקות רפואיות.
- לתת להורים, אחת לחודש, סקירה על מצבו הבריאותי של ילדם (ביקורים אצל הרופא, טיפול, שינויים מפגשים עם פסיכיאטור וכו').
- להבהיר מי בפנימיה אחראי להעברת מידע זה להורים: אחות הפנימיה, אימהות הבית או איש צוות אחר (במידה שיש אימהות בית או אחות מומלץ שייהי באחריותו).
- לידע את ההורים כאשר ילך חולה ולא הולך לבית הספר (אחריות המדריך).
- להתייעץ עם ההורים כאשר ישנה התלבטות לגבי מצב בריאותי של ילד.
- לעודד את ההורים לפגוש את רופא או אחות הפנימיה (למשל בפתיחת השנה).
- לזמן את ההורים לפגישה עם רופא או אחות הפנימיה לקבלת מידע רפואי מסודר, לקרהת חזרה הביתה.

עבודה משותפת עם הקהילה

"הילד הנמצא בטיפול במיעון מוסיף להיות חלק ממשפחה ולהשתתיר לה, ויש לעשות הכול כדי להבטיח את התנאים שיאפשרו לו לשוב אל חיקה. החלטה בעניין סיור חוץ בית מחייבת אפוא קביעת תוכנית טיפולית לילדים ולמשפחה כדי לשקם את בני המשפחה ולאחרdem מחדש אם אפשר" [מתוך תע"ס 8.17].

השותפות בין הקהילה בה מתגוררת המשפחה לפנימיה עומדת בבסיס התפיסה של הורים שותפים. אנו שואפים לחזק את השותפות ואת רצף העשייה למען הילד וממשפחתו לפני יציאתו לפנימיה, בעת שהותה בפנימיה ועת חזרתו למשפחה וклиיטתו בקהילה. נושא הקשרים עם הקהילה במסגרת תכנית הורים שותפים נמצא בעת בפיתוח יפורסם בהמשך כמודל עבודה סדורה עם פיתוחו, יפורסמו גופ ידע, המלצות וכלי מתאימים למימוש.

בשלב זה, קיימים כלים ראשוניים המיישמים עבודה עם הקהילה:

- **חופש משפחתי-** בלי שפוצה בשיתוף אגף ילדים ונעור בעירית בני ברק ומטרתו לתת מענים לילדים הפנימיה בחופשנות. (עמ' 53)
- **קובצת הורים ילדים- משותפת לפנימיה ולקהילה -** בלי שפוצה בשיתוף המחלקה לשירותים חברתיים בבית שימוש במטרה ליצור רצף טיפול וחויבור בין הבית הפנימייה והקהילה. (עמ' 47)

תכנית אישית לילד ומשפחה בפנימיה

תורת הפעלה המתווארת במסמך זה מבוססת על שני צירים: מערכתי (התארגנות הפנימית), ופרטני (תכנית אישית לכל ילד ומשפחהו).

פרק זה מתאר את הציר הפרטני, המושתת על הציר המערכתי.

בנין התוכנית האישית לילד ומשפחה בנויה ממספר שלבים:

- **מייפוי המשפחה** - חשיבה עמוקה של הוצאות על משפחת הילד, קשריו וצריכיו המשפחתיים.
- **שילוב מסקנות המייפוי** בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד בפנימיה.
- **שיתוף ההורים** בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד.
- **הגברת מעורבות ההורים** בתחום השונים בחזי הילד.
- **שילוב המשפחה** במערכות המשפחתיים הקיימים בפנימיה.

מייפוי המשפחה

מטרת המייפוי המשפחתית היא להעמק את ההכרות והעבודה עם משפחות הילדים מתוך אמונה שעובודה זו הינה המפתח לשינוי ולצמיחה. זהו תהליך חשוב שזכה בעבר ולכן חשוב שיחיו שותפים לו העובד הסוציאלי והוצאות החינוכי. הכרות עם המשפחה, התרבות שלה, הכוחות שהיא והרקע הינם חינוכיים לעובודה משותפת עם המשפחה.

מטרות מלאי הטופס:

1. להוביל חשיבה עמוקה על משפחתו של הילד בוגר למתרחש במשפחה, טוב הקשרים בין הילד למשפחה ובין הוצאות המשפחה.
2. להכיר את כוחות המשפחה.
3. להתעדכן לגבי פרטיים חשובים הקשורים למשפחהו של הילד.
4. לסמן את המטרות וההזדמנויות למעורבות המשפחה ולחיזוק הקשר של הילד עם משפחתו.

המייפוי יהווה בסיס לעובודה משותפת עם המשפחה.

המלצות:

- את המייפוי המשפחתית יملאועו"ס הפנימיה והוצאות החינוכי.
- המייפוי המשפחתית יכול גם להיות כל' באשר עולים קשיים סביב>Contactו המשפחתיים של הילד ויש צורך בחשיבה עמוקה.

המייפוי המשפחתית יכול להיות גם בסיס לשיבות משותפות שלעו"ס הפנימיה ועו"ס הקהילה.

שילוב מסקנות המייפוי המשפחתית בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד

המלצות שעלו מהמייפוי המשפחתית ישולבו בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד בסעיף המתיחס לקשרי הילד ומשפחהו.

אפשר למלא את המייפוי המשפחתית יחד עם שאלון הרף.

כליים: טופס מייפוי משפחתית (עמ' 55)

שיתוף ההורם בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד

לכל ילד הנמצא בפנימיה, תוכנית חינוכית טיפולית המבוססת על שאלון הרף. תוכנית זו מהווה בסיס לטיפול בילד. בכתיבת התוכנית ובמשך אחר יישומה שותפים הוצאות החינוכי והטיפולי המלווים את הילד. בחלק גדול מהפניות נכון להיום ההורים אינם שותפים לתכנון התוכנית הטיפולית ולפעמים אף אינם יודעים על קיומה.

לשיתוף ההורם בתוכנית החינוכית טיפולית של הילד חשיבות רבה. ההורים צריכים להיות שותפים בתוכנית זו בכך ש:

- יהיו מיודעים לגביה.
- יהיו שותפים לתוכנית.
- יביעו את דעתם עליה.
- יקחו חלק פעיל בישומה.

המלצות:

- אחת לשנה תתקיים ישיבה משותפת של צוות הפנימיה בהובלת העובד הסוציאלי עם ההורים. בישיבה יבוצע יחד על התוכנית החינוכית-טיפולית של הילד.
- ההורים יעירו את הערותיהם ותעשה חלוקת תפקידים בין הוצאות המשפחה.
- לסירוגין יחתמו הוצאות וההורם על התוכנית המשותפת.
- ההורים יקבלו העתק של התוכנית.
- ההורים יעדכנו ע"י העובד הסוציאלי אחת לתקופה לגבי ההתקדמות, ויישמה מעקב אחר ביצוע חלוקם בתוכנית.
- במידת האפשר, יתקיים מפגש בסוף השנה לסייעם ההתקדמות שהייתה לאורך השנה.
- יש לשים לב לכך שהתוכנית כתובה בשפה שמכבדת את ההורים.
- מומלץ לקיים يوم מרוכז בו כל ההורים מוזמנים.

הגברת מעורבות ההורם בתחוםים השונים בחיי הילד

מעורבות ההורם תתקיים בהתאם לכובלו בכל שלב הנטון.

התשתיות שבנו בציר המערבי להגברת מעורבות הורים בתחוםים השונים תעוזר לנו ליישם זאת ברמה הפרטנית של כל ילד ומשפחה.

שילוב המשפחה במערכות המשפחתיים הקיימים בפנימיה

בציר המערבי פרטנו מענים משפחתיים שמטורთם לחזק את הקשר בין הילד להוריו, כמו: קבוצות הורים, הדרכת הורים, טויל הורים וילדים, חדר משפחה.

נבדוק לגבי כל ילד ומשפחה באלו מענים משפחתיים הקיימים בפנימיה הם יכולים להשתלב.

נבדוק אילו מענים מקבלת המשפחה בקהילה ונודע שיש תיאום וקישור בין הגורמים המטפלים.

ארגון כלים

להלן כלים שיכולים לשיער ביצוע התורה המקצועית הלבנה למעשה:

שם הכלי	טופס דוח הורה
שלב	שגרות עבודה- קליטה
קהל יעד	עו"ס פנימייה וקהילה
סוג הכלי	טופס
מתי להשתמש	עם הגיעו הילד לפנימייה
הרצionarioל לכלי	משמש להכשרה טובה יותר של הילד והכשרה בהורה במומחה

שם הכלי	קבוצת הורים וילדים- משותפת לפנימייה וקהילה
שלב	קשר עם הקהילה
קהל יעד	עו"ס פנימייה ועו"ס קהילה
סוג הכלי	מערך להתרבות קבוצתית
מתי להשתמש	באשר ישנים מספר משמעותם של ילדים ומשפחות מאותה קהילה
הרצionarioל לכלי	1. יצירת רשות תמייה למשפחות גם בקהילה 2. העמקת הקשר בין המשפחות לפנימייה והקהילה

שם הכלי	קבוצה להורי הילדים החדשניים
שלב	שגרות עבודה- התchrom הטיפולי
קהל יעד	צוות טיפול וחינוכי
סוג הכלי	מתווה פעולה
מתי להשתמש	בתחילת שנת הלימודים
הרצionarioל לכלי	כלי טיפול

שם הכלי	קבוצה המורכבת ממספר דיאדות הורה יلد
שלב	שגרות עבודה- התchrom הטיפולי
קהל יעד	צוות טיפול
סוג הכלי	מתווה פעולה
מתי להשתמש	בחילק משגרת העבודה הטיפולית, למשפחות המתאימות
הרצionarioל לכלי	כלי טיפול

שם הכלי	חופש משפחתי
שלב	קשר עם הקהילה
קהילה יעד	לשכות לשירותים חברתיים
סוג הכלי	מרכז פעילות
מתי להשתמש	בחופשיות
הרצionarioל לכלי	מתן הצעדיות וכליים לחופשה משפחתי מיטיבה

שם הכלי	טופס מיפוי משפחתי
שלב	בנייה תכנית אישית
קהילה יעד	צוות טיפולי וחינוכי
סוג הכלי	טופס
מתי להשתמש	בסיס לתוכנן התרבות החינוכית והטיפולית הכוללת עם הילד
הרצionarioל לכלי	משמש ככלי להעמקת ההיכרות עם המשפחה וצריכו המשפחתיים של הילד משמש בסיס לבניית תכנית אישית בתחום

טופס דוח הורה

	שם ההורה	שם המשפחה	שם הילד
			ספר לי על ילך
			דברים שהילד טוב בהם
			דברים שהילד אוהב לעשות
			תזונה של הילד (דברים שהילד אוהב, דברים שהוא לא אוכל, ובכך); רגשות בריאותית (טופס זה אינו מסמך רפואי – ההורה י מלא מסמך רפואי בהמשך)
			מה חשוב לך בהורה שהילד יקבל בפנימיה?
			מה אתה חושב שיכל להיות ליד קשה בהתחלתה? טיפוסים שלך כיצד לסייע ליד בפנימיה
			דמויות חשובות עבור הילד [משפחה, שכנים, חברים]

קבוצת הורים וילדים - משותפת לפנימייה ולקהילה

מטרות:

- יצרת רצף טיפול בין הבית לפנימייה.
- חיזוק הקשר בין ההורים לילדים.
- יצרת חיבור בין הלשכה לפנימייה.

הפורטט מתאים לעבודה משותפת של פנימייה עם קהילה בה יש קבוצה גדולה מילדי העיר

קבוצת הורים וילדים משותפת למחולקה לשירותים חברתיים ולפנימייה יוצרת רצף טיפול וחיבורמשמעותי בין הקורה בית לקורה בפנימייה. יש שיתוף פעולה אינטנסיבי בין המחלקה לפנימייה, אשר לו השלבות גם מעבר לקבוצה. בנוסף, נוצרת קבוצת שייכות משמעותית להורים עם הורים אחרים הגרים בקרבת מקום.

המלצות:

- את הקבוצה ינחו שני עובדים סוציאליים, אחד מהמחלקה ואחד מהפנימייה.
- הקבוצה תפעל כל שבוע.
- המפגשים יערכו לסירוגין במחלקה ובפנימייה, באשר המפגשים במחלקה/קהילה מיועדים להורים בלבד, ואילו המפגשים בפנימייה מיועדים לילדים ולהורים יחד.
- מפגשי הורים יתרכזו בתמייה ובהדרכת הורים, והמפגשים המשתתפים יתרכזו בפעילויות משותפות להורים ילדים.
- שני העובדים הסוציאליים נמצאים בכל המפגשים, גם במחלקה וגם בפנימייה.
- למפגש בפנימייה יגיעו ההורים בהסעה מאורגנת.
- במקביל לקבוצה, כדאי לפתח שותפות נוספת כמו יום משותף לעובדים הסוציאליים מהמחלקה ומהפנימייה, ישיבות משותפות סביר צרכי המשפחה, הפעלת תוכנית "חופש משפחתי" בעיר, ועוד.

קבוצה להורי הילדים החדשניים

עבור כל הורה החוויה של עדיבת הילד את הבית לפנימיה הנה חוויה מורכבת המלאה חששות רבים ולפעמים אף בתוצאות כמו אשמה, בשלון וכעס. מעבר לשושמת הלב הניננת להורים בפגש ההכרות, יש לתת להם תמיינה בשבועות הראשונים בהם הילד מתאקלם בפנימיה ולוודор להם ללוות את הילד בתהיליך קליטתו בפנימיה.

קהל היעד:

הורים לילדים חדשים בפנימיה

מבנה:

הקבוצה הנה קבוצה קצרת טווח.
מומלץקיימים ארבעה מפגשים לפי הפירוט הבא:

- מפגש ראשון בסוף החופשה.
- שני מפגשים פעם בשבוע החל מהשבוע השני של שנת הלימודים.
- מפגש רביעי לאחר החזרה מחופשת החגים (בהתאם ללוח השנה).

הנחית הקבוצה:

מומלץ שלקבוצה יהיו שני מנהלים, אחד מהם הואעו"ס בעדיפות לעו"ס שלו מכבי הרבה ילדים חדשים כדי שבחזדמנות זו יעשה הכרות עם ההורים.

דוגמא למשך המפגשים:

1	לקראת סיום חופשת הקיץ יתקיים מפגש לילדים החדשניים והורים. תוקדש ייחידת זמן לשיח עם ההורים, הצגת הצוות וההתנהלות בפנימיה בשבועות הראשונים. תינמן התיחסות לתוצאות ההורים לקרה כניסה ילדים לפנימיה.
2	שלושת המפגשים הבאים יתחלקו לשני חלקים. בחלק הראשון יינתן מקום להורים להביע את גשותיהם ולהעלות נושאים המטרידים אותם. בחלק השני יgive איש צוות מהפנימיה ויתן להם אינפורמציה על התחום עליו הוא אחראי. הפגישה השנייה תתחל בסבב בו ההורים ישתפו בתוצאותיהם שבוע אחרי תחילת השנה, בהמשך יctrarף מנהל הפנימיה או רכד ויספר על התנהלות חי היומיום בפנימיה, סדר ים, לימודים, חופשות פעילותות וכו'.
3	המפגש יתחל בשיח עם ההורים. ראש הצוות הטיפולי יctrarף למפגש זה ויספר להורים על המערכת הטיפולי בפנימיה.
4	אחרי החגים, יתבקשו ההורים לסכם את תקופת הקליטה ולדבר על הציפיות שלהם מהמשך השנה. במידה יש בית ספר במסגרת הפנימיה, מנהל בית הספר יctrarף למפגש זה ויספר על המערכת הלימודית. במידה ולא, איש צוות אחר יציג את הנושא. המנהלים יסבירו את המפגשים ויציעו להורים להctrarף לקבוצות ההורים הפעולות בפנימיה במהלך השנה.

טיפים ותובנות שעלו מקבוצות להורים חדשים במסגרת התוכנית "הורים שותפים":

- אנשי צוות ראו קשר בין נוכחות של ההורים בקבוצה לקליטה טובה של הילד בפנימיה.
- השתתפות ההורים בקבוצה תורמת לנוכחות גדולה יותר שלהם בפנימיה ומאפשרת ליווי של הילד בתקופה זו.
- הקשר הטוב בין ההורים שהשתתפו בקבוצה ובין הוצאות המשיך גם אחרי סיום המפגשים.
- לרוב הורים ילדים צעירים מתמודדים עם וgements אשם בגין הוצאה להילך מהבית. אצל הורים לנוער עולה הרבה פעמים תחושתفشلן. בתקופה הראשונה יכולה להיות גם תחושה של הקלה גדולה שהנער/ה מוגן/ת יותר.
- ניתן שבשלב מסוים לחלק מההורים תהינה תלונות על ההתנהלות בפנימיה. חשוב להקשיב להורים ולהכיל את הדברים שיעלו.
- הורים רבים מרגישים הקלה מהעובדת שהורים נוספים מתמודדים עם קשיים דומים לשלהם.

קבוצה המורכבת ממספר דידות הורה וילד

במודל קבוצתי זה הקשר בין הורה לבין הילד נמצא במרכזו. התהילה הטיפולי מוקדש להבנת היחסים בין הילד להורה, מתאפשרות אופציונות חדשות ובתוך המפגש הדיידי מתחווה תהילה מפוארת של בניית חוות חדשות ביחסי הורה-ילד.

מטרות:

- חיזוק הקשר בין הילד להורה
- מתן כלים להורה להבנת והבלת עולמו הפנימי של הילד

קהל היעד:

ילדי הפנימיה והוריהם. [להבדיל מקבוצה בה השיח נמצא במרכזו, בקבוצה זו יכולים להשתתף גם הורים שיש להם מגבלות שפה ותקשות].

הרכב הקבוצה:

בין חמישה לשמונה דידות, הורה וילד.

הנחיית הקבוצה:

את הקבוצה ינחו שני אנשי צוות, לפחות אחד מהם איש טיפול. במידה ויש יותר מחמש דידות מומלץ להיעזר באדם נוספת (לדוגם, סטודנט).
המנחים יעברו בין הדידות ויתווכו היכן שנדרש. התיווך, ישקוף, יעוזד שיח, וירחיב את יכולת ההוראה להבין ולהיכיל את עולמו הפנימי של הילד.

מבנה המפגשים:

מפגש ראשון: להורים בלבד, מפגש הכרות ושיח על מטרות הקבוצה
המפגשים הבאים יהיו משותפים להורים ולילדים ולهم מבנה קבוע:

- התחלתה במלילאה, שיח קצר / או תרגיל פתיחה.
- חלוקה לדיאדות, הורה וילד. כל זוג ישב ליד שולחן או במקום אחר שיבחר למרחב, הכויסון מלמד שכל זוג תופס לעצמו פינה קבועה לכל המפגשים.
- בכל מפגש תתקיים פעילות. הפעולות יכולה להיות חופשית (כל זוג - הורה וילד - יבחר מה ברצונו לעשות מתוך המחבר הקיים בחדר) או מובנית יותר (המנחים יחליטו מראש על הפעולות).
- בסיום המפגש הקבוצה תתכנס שוב במלילאה ויתקיים סיכון מפגש.

הדרךת הורים:

התהילכים הקוראים בקבוצה צריכים להיות מלאוים בהדרכת הורים. אנו ממליצים שמתוך שעה וחצי של מפגש החצى שעה الأخيرة תוקדש להדרךת הורים.

חופש משפחתי

בחופשת הקיץ נמצאים רוב ילדי הפנימיות בחודש בבתייהם. בפיותה "חופש משפחתי" אלו מפנים זרcker לתקופות בהן הילדים נמצאים בבית ולצורך במתן מענים למשפחות בתקופות אלו.

מטרות:

להעניק לילדים הפנימיות ולמשפחותיהם כלים ומענים לחופשה מיטיבה.

תיאור:

חופש משפחתי הינה מעטפת לימי החופשה, שניתנת למשפחות ילדים הפנימיות בחופשת הקיץ בעיר מגוריהם.

גוף מפעיל:

המחלקה לשירותים חברתיים.

"חופש משפחתי" כוללת:

- השתלבות ילדים הפנימיות במענים קיימים בעיר בחופשת הקיץ - המחלקה תבדוק אילו מענים קיימים בעיר והיכן אפשר לשלב את ילדים הפנימיות (לדוגמה, קיינטנט מוגנות בחודש אוגוסט).
- מתן מידע למשפחות על פעילויות הקיימות בעיר - בכל עיר קיימות פעילויות ילדים וכונר בחופשות הקיץ, ילדים הנמצאים בפנימיות מנותקים הרבה פעמים מהקורה בעיר וכן במקרה תחתם את המידע.
- תעסוקה לנוער - עזרה במצבה עבודה בזמן החופשה.

מענים ייחודיים לילדים הפנימיות:

- מגש של ההורים במחלקה לשירותים חברתיים. המגש כולל חשיפה לתוכנית ולפעילות, שיח על החופשה וחולקת ערכות חופש הכוללות משחקרים והפעולות בית.
- מספר ימי פעילות לילדים הפנימיות ובני משפחותיהם - בין שלושה לארבעה ימי כיף משפחתיים, הכוללים כניסה והסעה.

התארגנות:

- יש להציג תקציב לנושא.
- אחראי לתוכנית - באחריות המחלקה למןות אחראי לתוכנית.
- גיוס העובדים הסוציאליים של המשפחה - יש לחשוף את העובדים לתוכנית ולגייסם בשותפים, היות והם אכן שעובדים מול המשפחה.
- עבודה יישוג (reaching out) - העובדים הסוציאליים של המשפחות צריכים להشكיע בגיוס המשפחות.
- שיווק - יש להشكיע בפרסום התוכנית למשפחות.
- כל פעילות צריכה לכלול מלואה או שניים מטעם המחלקה.
- אחריות ההורים - המחלקה דואגת לברטיסים, הסעות ומלוויים, אך במהלך הפעולות כל משפחה אחראית לעצמה, וכן דואגת לשתייה ומדוזן.
- מכתב למנהל הפנימיות - מומלץ לשלוח מכתב למנהל הפנימיות עם פרטי התוכנית. מניסיון, זה תורם לחיבור בין המחלקה לפנימיות. בסופו, הפנימיות יכולות לעודד את הילדים וההורים להשתתף בתוכנית.

טופס מיפוי משפחתי

מיפוי משפחתי

תאריך:

שם הילד:

פרטי הילד ומשפחה:

נubby יחד עם הוצאות על הפרטים הדמוגרפיים של הילד (שם ההורים, האחים, היכן האחים נמצאים, מקום מגוריים הנוכחי, מספר שנים בפנימיה) והרקע המשפטי שלו. נודע שהפרטים מעודכנים.

נקודות לדין:

- כוחות של המשפחה (חשיבות להתרגל ושימש לב לכוחות והיכולות של המשפחה).
- תיאור הקשר בין הילד למשפחה:
  - הקשר בין הילד לאמו
  - הקשר בין הילד לאביו
  - הקשר בין הילד לאחיו
  - משפחה מורחבת משמעותית
- יציאה לחופשות (אם יוצא באופן מסודר, במקרה של הורים גrownups למי יצא, מידע נוסף על החופשה).
- ביקורים (מי מבקר, באיזו תדירות, אופי הביקורים).
- קשר טלפוני בין הילד להורים.
- הקשר בין הורים לצוות.
- הקשר בין הורים לצוות החדרנה.
- הקשר בין הורים לעוז".
- מעורבות הורים בתחוםים שונים בחו"ל (לימודים, טיפול, בריאות, חי' חיים יום, השתתפות הורים באירועים).

מענים טיפוליים:

- האם הורים משתתפים במערכות המשפחתיים הקיימים בפנימיה? (קבוצות הורים, הדרכת הורים וכו').
- מענים טיפוליים שמקבלת המשפחה בקהילה.
- האם נשקלת חזרת הילד הביתה?

לסייעם הדין רשמו לפניכם על המטרות לחיזוק הקשר בין הילד ומשפחותו לתקופה הקרובה:

מטרות	דרכי יישום

